‘ROEP DER VERTEN, KRONTJONG VAN ROOTS NAAR REVIVAL’
door Albert Roessingh

Voor mij ligt het behoorlijk omvangrijke boekwerk ‘Roep der verten’, met als ondertitel ‘krontjong van roots naar revival’ van Lutgard Mutsaers.
Omdat het een boek is dat over Indo-volksmuziek gaat is het prettig dat er een cd bij geleverd wordt, waarop je deze muziek vanaf 1904 tot op heden ook kunt beluisteren. Daardoor komt ‘krontjong’ en wat er over te zeggen valt ook echt tot leven.

Krontjong blijkt drie betekenissen te hebben. In de eerste plaats een populaire muzieksoort die oorspronkelijk met de Portugezen een paar eeuwen terug naar Indonesië is gekomen en daar in een eigen vorm is opgenomen in de cultuur. Ten tweede is het een gitaarachtig muziekinstrument, waar die muziek dus naar benoemd is. En ten slotte als het werkwoord ‘krontjongen’ een bezigheid van jongemannen ’s avonds in de maneschijn. Namelijk om als groepje - gewapend met instrumenten als een gitaar en/of krontjong gitaar, een fluit (suling), een viool en een tamboerijn (pandeiro) - met weemoedige en ook wel ondeugende serenades meisjes uit de buurt het hoofd op hol te brengen. Het was voor de uitverkoren meisjes dan erg moeilijk om in slaap te komen, wanneer ze buiten in het maanlicht voorbij kwamen slenteren, zachtjes tokkelend op een gitaar en in een donker koor hun wijsjes van droevig zoet liefdesverlangen neuriënd.
Ouders en overige familieleden maakten zich dan ook zorgen over de wellicht niet geheel zuivere om niet te zeggen voze bijbedoelingen van dit ‘krontjongen’. Het blijkt een nog levend gegeven. In het hedendaagse Indonesië wordt er - zag ik in een film een paar dagen terug op de zender Garuda - nog steeds argwanend naar het doen en laten van deze figuren gekeken. Drie scholieren ergens op een buitenplaats die zich met ‘krontjongen’ inlaten worden bijna van school gestuurd en moeten voor straf de toiletten schoonmaken. Gelukkig of helaas komen zij tot inzicht dat het in het leven behalve om zingen toch ook om ijverig studeren gaat en mogen zij als beloning naar de universiteit in Jakarta. Als de boot vertrekt, want Indonesië is een eilandenrijk, worden ze langdurig uitgezwaaid door het toegezongen meisje.

Over hoe het in en buiten de Javaanse gemeenschap met dit culturele erfgoed in Suriname is vergaan, weet ik niet precies want het boek handelt voornamelijk over de gang van zaken in Indonesië en Nederland. Een kenner zegt me dat

krontjong hier vroeger wel gespeeld werd maar met ‘bamboe’ in plaats van de oorspronkelijke instrumenten en met teksten in het Javaans en niet in het Bahasa. Nu heeft hij het al jaren niet meer gehoord. Hij vindt de cd heel mooi, maar herkent slechts één lied. Wel staat me nog bij dat ik in het begin van de jaren tachtig in Flora toegezongen ben door een zwarte dame met korenspier (maïskolf) bij wijze van microfoon in de hand. Zij vertolkte daarbij de gevoelens van een zekere Kromo, ‘die lag in het gras’. Het refrein van dit lied luidde:

> ‘Sarinaaah, Sarinaaaah...!
> Kind van de dessa.
> Ik hoouuu van joouu...’

En dat tweemaal, met lange uithalen. Dus wie weet, ook hier een levende krontjongtraditie. Maar dat is weer een ander verhaal...

Bron: *De Ware Tijd Literair* (Suriname), 22-08-2015

Krontjong zangeres
© Albert Roessingh